

DR
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
0999 København C

Att. Hanne Bolbjerg

RADIO- OG TV-NÆVNET

Mediesekretariatet

19. december 2008

Sagsnr: 2008-0016

Lill-Jana Vandmose Larsen
Fuldmægtig, cand.jur.

lv@bibliotekogmedier.dk
Direkte tlf.: 3373 3335

Klage over ulovlig reklame under håndboldkamp sendt på DR1

Marianne Ørgaard har ved brev af 22. januar 2008 indgivet følgende klage til Radio- og tv-nævnet over en ulovlig reklame under en håndboldkamp sendt på DR1 den 11. november 2007:

" ...

Reklamen var placeret i midtercirklen på håndboldbanen. For mig har det ingen betydning hvem reklamen var for, min klage går udelukkende på det faktum at en licensbetalt kanal tillader valgreklamer midt i en valgkamp, i en udsendelse som intet har med folketingsvalg at gøre. DR bør, efter min mening, være neutrale og have så meget moral at dette ikke kan ske.

... "

Beskrivelse

DR har som bilag til høringsvar af 4. marts 2008 tilsendt Radio- og tv-nævnet en CD-R med programmet "Håndboldsøndag" sendt den 11. november 2007 kl. 15:30 – 17:30 på DR1. Programmets hovedindhold er håndboldkampen i Budapest mellem dameholdene FTC Budapest og Viborg HK.

Selve kampen udgør i alt ca. 60 minutter fordelt på 1. og 2. halvleg.

Programmet starter direkte med håndboldkampen, der præsenteres via et skærbillede med hvid tekst på blå baggrund:

"European Handball Federation presents"

Samtidig vises logoet for EHF champions league 2007/2008, som animeres på baggrund af sejrsscener med håndboldspillere og et stort trofæ.

Kampen afmeldes på samme vis, dog med tilføjelse af EHF's internetadresse.

EAN: 5798000793989

CVR: 56798110

Banen er omgivet af skiftende bandereklamer (som ikke rummer noget politisk budskab eller på anden måde giver anledning til kritik, hvorfor de ikke behandles yderligere), og har desuden i alt 11 gulvrekamer:

- 2 rektangulære à ca. 2 meter placeret på skrå foran hvert mål (i alt 4)
- 3 rektangulære à ca. 2 meter placeret på skrå på hver side af midtercirklen (i alt 6)
- selve midtercirklen, som er ca. 2 meter i diameter

Gulvrekamerne er efter det for Radio- og tv-nævnet oplyste fysiske reklamer fastgjort på gulvet.

For 8 af de i alt 11 gulvrekamer gælder, at de hverken rummer noget politisk budskab eller på anden måde giver anledning til kritik, hvorfor de ikke behandles yderligere. Der resterer således 3 reklamer med politisk budskab; 1 foran hvert mål (i alt 2) samt dén i midtercirklen.

De identiske reklamer foran hvert mål har teksten:

"xA DANSK METAL"

- antagelig med reference til det dengang kommende folketingsvalg den 13. november 2007.

Reklamen i midtercirklen viser øverst Dansk Metals logo, og teksten lyder:

"DANSK METAL Helle for fremtiden"

- formentlig med reference til Socialdemokraternes formand Helle Thorning Schmidt.

Der forekommer ingen reklamer hverken i pausen eller i resten af programmet, hvorfor kun selve håndboldkampen bedømmes.

HØRING

DR v/ generaldirektør Kenneth Plummer har i udtalelse af 4. marts 2008 bl.a. anført følgende bemærkninger til Marianne Ørgaards klage:

" ...

Det fremgik ikke af klagen hvilken håndboldkamp, der var tale om.

DR gik fejlagtigt ud fra, at det drejede sig om en dansk ligakamp, altså en kamp organiseret under Dansk Håndbold Forbund (DHF), som har meget klare regler for både hvad der må reklameres for og om at klubberne har ansvaret for reglernes overholdelse. En henvendelse til DHF viste imidlertid, at det ikke drejede sig om en dansk ligakamp. DHF-klubberne havde ikke haft politiske reklamer på gulvet.

DR kontaktede derfor klageren, som kunne fortælle, at det drejede sig om en kamp i Ungarn, nemlig opgøret 11. november 2007 mellem FTC Budapest og Viborg. Det betyder, at det var en kamp, som blev organiseret af European Handball Federation (EHF).

DR kontaktede derefter EHF's Champions League-manager, Peter Vargo, som oplyste, at EHF organiserer salget af reklamer ved kampene via private reklameselskaber, og at en del af reklamerne til nævnte kamp var blevet solgt via det danske firma HS-reklame. EHF havde haft en forventning om, at der alene var tale om kommercielle reklamer. Peter Vargo kunne fortælle, at EHF ikke har regler på området, men at han straks ville instruere reklameselskabet om ikke at sælge bander eller gulvreklamer med politiske budskaber fremover.

EHF går nu i gang med at udforme regler på området, og organisationen har fået tilsendt såvel de reklameregler, der er udarbejdet af European Broadcasting Union (som DR er medlem af) og en oversættelse af DHF's regler på området til inspiration.

...

Spørgsmålet om transmission af sportsbegivenheder, hvor der i tilknytning til sportsbegivenheden er opstillet bandereklamer i de lokaliteter, hvor begivenheden finder sted, er kommenteret flere gange af Kulturministeren.

Således nævner Lars M Banke m.fl. i bogen "radio- og tv-lovgivningen" en sag, der er meget parallel til klagen (se p. 229).

"Konkret var der tale om at der i forbindelse med en håndboldkamp var opsat en tre meter lang reklame for Dansk Folkeparti. På et spørgsmål om hvorvidt dette var foreneligt med forbuddet mod at reklamere for politiske partier, bemærkede kulturministeren, at radio- og fjernsynsloven ikke regulerer hvilke reklamer, der lovligt kan opstilles eller vises på anden måde i forbindelse med sportsbegivenheder eller lignende. Ministeren anførte endvidere, at det eventuelt kunne overvejes om en transmission af begivenheden i givet fald indeholder skjult reklame. Ved en sådan bedømmelse må anlægges de overvejelser, som er nævnt ovenfor."

...

Kulturministeren har endvidere uddybet disse betragtninger i sit svar på spørgsmål nr. S 1986 stillet af Poul Nødgaard. Ministeren udtaler: "Jeg vil dog gerne generelt bemærke, at det efter min opfattelse selvfølgelig skal være sådan, at det er muligt for danske tv-stationer at transmittere sportsbegivenheder, og at det i den forbindelse kan være uundgåeligt at vise bandereklamer. I en vurdering af om en fjernsynstransmission indeholder skjult reklame eller ej mener jeg, at det må indgå, om der sker en overdreven kameraeksponering af bandereklamerne eller om fokus er på afviklingen af sportsbegivenheden. Jeg mener også, at antallet af forskellige bandereklamer naturligt må indgå i bedømmelsen.

Jeg understreger dog, at der er tale om en vanskelig afvejning, fordi der næppe kan være tvivl om, at transmissioner af denne karakter har stor kommerciel værdi for de implicerede virksomheder/sportsklubber, og at de af mange opfattes som reklame i fjernsynet."

...

Afgørende ved vurderingen af, om der foreligger skjult reklame, er således om der foreligger rosende omtale, om der er sket en overdreven kameraeksponering samt om den konkrete reklame får en fremtrædende placering, fordi der ikke er ret mange andre reklamer.

Det kan konstateres, at der ikke foreligger nogen rosende omtale, og der er slet ingen speciel kameraeksponering af denne gulvreklame. Det fulde fokus er på selve kampen, og den gulvreklame, der klages over, vises fuldstændig på lige fod med de øvrige - mange - reklamer. Der har således ikke fundet en særlig fremhævelse sted.

Betingelserne for at der foreligger skjult reklame er således ikke opfyldt, og DR skal derfor afvise at transmissionen var i strid med reglerne om reklame.

Endelig har nævnet anmodet om en udtalelse fra Dansk Håndbold Forbund, men da kampen ikke vedrører Dansk Håndbold Forbund er det DRs opfattelse, at det ikke er relevant i denne sag.

..."

Radio- og tv-nævnets vurdering

Radio- og tv-nævnet har i henhold til § 44, stk. 1, nr. 2, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed jf. lovbekendtgørelse nr. 338 af 11. april 2007 på sit møde den 15. april 2008 behandlet sagen, og skal udtale:

Marianne Ørgaard har klaget over en ulovlig reklame under en håndboldkamp sendt på DR1 den 11. november 2007.

Klager anfører, at der under transmissionen af håndboldkampen, som foregik under den seneste valgkamp, var placeret en valgklame i midtercirklen på håndboldbanen.

Klager finder derfor, at DR har overtrådt forbuddet mod at reklamere for politiske budskaber i tilknytning til en valgkamp.

Reklamer skal klart kunne identificeres som sådanne, således at de i indhold og præsentation adskiller sig fra ordinære programmer, jf. § 72 i lovbekendtgørelse nr. 338 af 11. april 2007 om radio- og fjernsynsvirksomhed og § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1368 af 15. december 2005 om reklame og sponsorering i radio og fjernsyn. Reklamer i fjernsyn må kun sendes i blokke, som skal placeres mellem programmerne, jf. reklamebekendtgørelsens § 4, stk. 1, 1. pkt. og radio- og fjernsynslovens § 73, stk. 1, 1. pkt. Tv-reklamer, der udsendes i strid med reglerne, er såkaldt skjult reklame.

I øvrigt bemærkes, at reklamer ikke må indgå i DRs programvirksomhed, jf. reklamebekendtgørelsens § 2.

I henhold til reklamebekendtgørelsens § 15, stk. 1, er reklame for politiske partier og for medlemmer af eller kandidater til politiske forsamlinger ikke tilladt. Ifølge samme bestemmelses stk. 2, må der i fjernsyn ikke udsendes reklamer for politiske budskaber i perioden fra tidspunktet fra udskrivelse af valg til politiske forsamlinger eller folkeafstemninger og indtil afholdelsen af valget eller afstemningen.

Indledningsvis skal Radio- og tv-nævnet bemærke, at håndboldkampen blev transmitteret direkte den 11. november 2007, og dermed foregik i "karensperioden" regnet fra folketingsvalgets udskrivelse 24. oktober 2007 til dets afholdelse 13. november 2007.

Radio- og tv-nævnet skal tillige bemærke, at der – udover den af klager påklagede reklame i midtercirklen med Dansk Metals logo og teksten "*DANSK METAL Helle for fremtiden*" – findes at være to andre reklamer

med politisk budskab; nemlig de i alt 2 identiske gulvreklamer foran hvert mål med teksten "xA DANSK METAL".

Radio- og tv-nævnet skal endelig bemærke, at de påklistede gulvreklamer findes at skulle vurderes efter samme kriterier som sædvanlige bandereklamer.

Spørgsmålet er herefter, om de i alt 3 reklamer med politisk budskab konstituerer skjult reklame og dermed er udsendt i strid med reglerne.

Skjult reklame defineres i artikel 1c i direktiv 89/552 EØF som følgende:

"mundtlig eller visuel fremhævelse af varer eller tjenesteydelser eller af en vareproducents eller en tjenesteydelsesleverandørs navn, varemærke eller aktiviteter i programmer, når fremhævelsen er tilsigtet fra tv-radiospredningsorganets side i reklameøjemed og vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse. En fremhævelse anses navnlig for at være tilsigtet, når den foretages mod vederlag eller lignende betaling."

For at udgøre skjult reklame skal fremhævelsen altså opfylde tre kumulative betingelser: Fremhævelsen skal være tilsigtet fra tv-radiospredningsorganets side, den skal være i reklameøjemed, og den vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse.

Da skjult reklame er tilsigtet, kan det i praksis være ret vanskeligt at skelne mellem skjult reklame og lovlige henvisninger til varer m.v.

Kommissionen har derfor i sin fortolkningsmeddelelse om visse aspekter ved bestemmelserne i direktivet om "fjernsyn uden grænser" i forbindelse med tv-reklamer (2004/C 102/02) bestemt, at det er berettiget at anvende kriteriet "uberettiget fremhævelse" af en vare eller tjenesteydelse eller en virksomheds varemærke eller navn: Det urimelige kan bl.a. ligge i, at mærket eller den pågældende vare eller tjenesteydelse optræder gentagne gange eller fremhæves på en særlig måde. I den forbindelse skal der tages hensyn til det redaktionelle indhold i de udsendelser, disse elementer indsættes i. Hvis en vare f.eks. fremhæves uden berettigelse i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold eller på grund af en påvirkning, som det redaktionelle indhold er blevet udsat for i kommercielt øjemed, tyder det på, at der foreligger skjult reklame.

DR anfører i sit hørings svar af 4. marts 2008, at håndboldkampen blev spillet i regi af European Handball Federation (EHF), hvis reglement for nærværende efter det for DR oplyste ikke rummer nogen retningslinier for

salg af reklamer med politiske budskaber. Radio- og tv-nævnet skal hertil bemærke, at DR er ansvarlig for programindholdet, uanset om de viste reklamer måtte være i overensstemmelse med EHF's reglement eller ej.

Radio- og tv-nævnet har noteret sig, at DR har taget initiativ til udarbejdelse af retningslinier for salg af reklamer med politiske budskaber i regi af European Handball Federation (EHF).

For så vidt angår ønsket om en udtalelse fra Dansk Håndbold Forbund finder Nævnet, at forholdet er fyldestgørende oplyst via DR's indhentning af oplysninger fra EHF's Champions League-manager, Peter Vargo.

Efter Radio- og tv-nævnets opfattelse skal det – som anført af DR i gengivelsen af kulturministerens udtalelse – *"være sådan, at det er muligt for danske tv-stationer at transmittere sportsbegivenheder"*; uanset *"at det i den forbindelse måtte være uundgåeligt at vise bandereklamer."*

Dette gælder, uanset at *"transmissioner af denne karakter"* – ligeledes i henhold til kulturministerens udtalelse – *"har stor kommerciel værdi for de implicerede virksomheder/sportsklubber"* og *"af mange opfattes som reklame i fjernsynet."*

Radio- og tv-nævnet lægger endvidere til grund, at det – som anført i kulturministerens udtalelse – *"i en vurdering af om en fjernsynstransmission indeholder skjult reklame eller ej"* må *"indgå, om der sker en overdreven kameraeksponering af bandereklamerne eller om fokus er på afviklingen af sportsbegivenheden"*, ligesom *"antallet af forskellige bandereklamer naturligt må indgå i bedømmelsen"*.

De to gulvreklamer med politisk budskab foran målene ses relativt utydeligt kampen igennem, da spillerne typisk dækker for dem, ligesom seernes opmærksomhed typisk vil være fokuseret på spillet foran målet frem for på gulvet. Desuden er reklamerne monteret længst væk fra kameraet. Radio- og tv-nævnet finder derfor ikke, at der er sket nogen fremhævelse af disse to reklamer.

Reklamen med politisk budskab i midtercirklen ses derimod meget tydeligt kampen igennem, idet kameraet som et naturligt led i kampens afvikling panorerer langsomt hen over banens midte, hver eneste gang spillet skifter side i løbet af kampen. Reklamen er således direkte i kameraets fokus under store dele af kampen; især når spillet "står stille" og ikke distraherer seernes opmærksomhed. Radio- og tv-nævnet finder derfor, at der er sket en fremhævelse; men at denne fremhævelse ikke er uberettiget i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold, idet kameraets jævnlige fokus på

midtercirklen er en naturlig følge af den permanente kameraposition i kombination med håndboldspillets forudsigelige afvikling.

Under håndboldkampen vises skiftende bandereklamer i sædvanligt omfang, hvilket efter Nævnets faste praksis udgør en naturlig del af miljøet omkring sportsskampe, uanset at visningen i det konkrete tilfælde må antages at være af stor kommerciel værdi for annoncørerne, og tillige – for så vidt angår de dansksprogede gulvrekamer med politisk budskab – må antages at være direkte rettet mod tv-mediet snarere end tilskuerne i sports-hallen.

Radio- og tv-nævnet må lægge til grund, at DR ikke har haft indflydelse på – eller været arrangør af – håndboldkampen, men blot transmitteret denne enkeltstående begivenhed via et signal leveret til DR fra en ekstern tv-producent.

Imidlertid er det Nævnets opfattelse, at placeringen under valgkampen af et politisk budskab på en central plads – midt på banen – er i modstrid med de hensyn der ligger bag reklamebekendtgørelsens § 15, stk. 1, hvorefter reklame for politiske partier og for medlemmer af eller kandidater til politiske forsamlinger ikke er tilladt, samt § 15, stk. 2, der indeholder et forbud mod reklamer for politiske budskaber i perioden fra tidspunktet for udskrivelse af valg til politiske forsamlinger eller folkeafstemninger og indtil afholdelsen af valget eller afstemningen.

Samlet set finder Radio- og tv-nævnet dog, at visningen under håndboldkampen af det midt på banen placerede politiske budskab er redaktionelt begrundet, og derfor ikke udgør en skjult reklame, hvorfor programmet "Håndboldsøndag" sendt den 11. november 2007 kl. 15:30 – 17:30 på DR ikke er i strid med reklamebekendtgørelsens § 3, stk. 1, ifølge hvilken reklamer skal klart kunne identificeres som sådanne, således at de i indhold og præsentation adskiller sig fra ordinære programmer.

På baggrund heraf træffer Radio- og tv-nævnet følgende

AFGØRELSE:

I programmet "Håndboldsøndag" sendt den 11. november 2007 kl. 15:30 – 17:30 på DR1 vises som en del af det naturlige miljø reklamer med politisk budskab, hvilket er i modstrid med hensigten bag § 15, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse nr. 1368 af 15. december 2005 om reklame og sponsorering i radio og fjernsyn, men forholdet konstituerer ikke skjult reklame jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1.

Radio- og tv-nævnet har noteret sig, at DR – med henblik på forebyggelse af fremtidige overtrædelser – har taget initiativ til udarbejdelse af retningslinier for salg af reklamer med politiske budskaber i regi af European Handball Federation (EHF).

Christian Scherfig
formand

/Lill-Jana Vandmose Larsen
nævnsssekretær

Kopi til:

Klager Marianne Ørgaard